

GESTALTNINGSPROGRAM

HALLSTAHAMMAR CENTRUM

MARS 2019

SWECO

0 5 10 20 50
METER

Hallstahammar - Gestaltningsprogram
Sweco Architects AB
Mathias Ahlgren, Per Crona, Amanda Larsson, Ylva af Kleen
2019-03-28

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	4
Idé och strategi	5
Utvecklingsriktning	6
Inspiration	7
Illustrationsplan	8
Illustrationsplan första skedet	9
Stadsstråk	10
Princip för rörelse	12
Princip för tillgänglighet	13
Thore Skogmans plats	14
Hammartorget	16
Kulturtorget	18
Dagvatten	20

INLEDNING

Varje stad har ett torg. Hallstahammar har flera torg och platser.

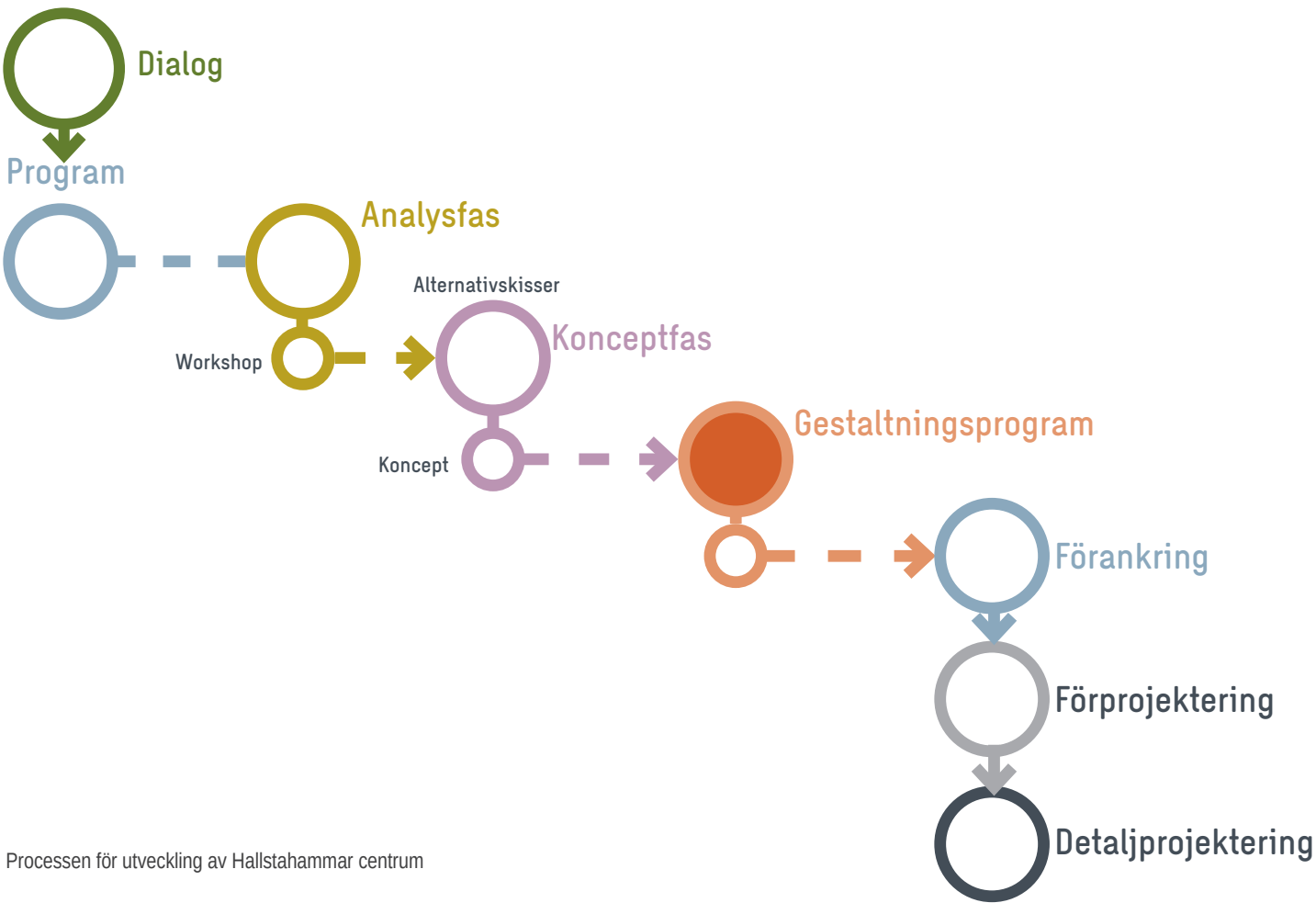
Det är stadens naturliga centrum, dit människor går, där människor möts, där det händer. Torgen är på många sätt stadens viktigaste plats, dess offentliga centrum. Här vistas invånare och besökare både till vardags och till fest. Hit går vi för att äta en glass, köpa en tidning, sitta en stund i solen, träffa en vän, titta på en föreställning av något slag. Här kröns Lucia i december, politikerna valtalar, vi kollar på folklivet, tar en kaffe på en uteservering, handlar fina grönsaker på torghandeln, åker skridskor på vintern. Torget ska vara attraktivt alla månader, för alla människor och kännas tryggt även när mörkret sänkt sig. Centrum är den plats i staden där vi som invånare har störst chans att råka på någon vi känner, prata en stund, slå sig ner.

Torgen och stråken - det offentliga rummet, ska kunna vara välkomnande till alla dessa små och stora aktiviteter. Det ska finnas platser i solen men också i skuggan. Det ska gå att dela en upplevelse med många människor och samtidigt hitta en egen favoritplats. Det för staden så typiska se-och-synas-livet utspelar sig gärna på torget.

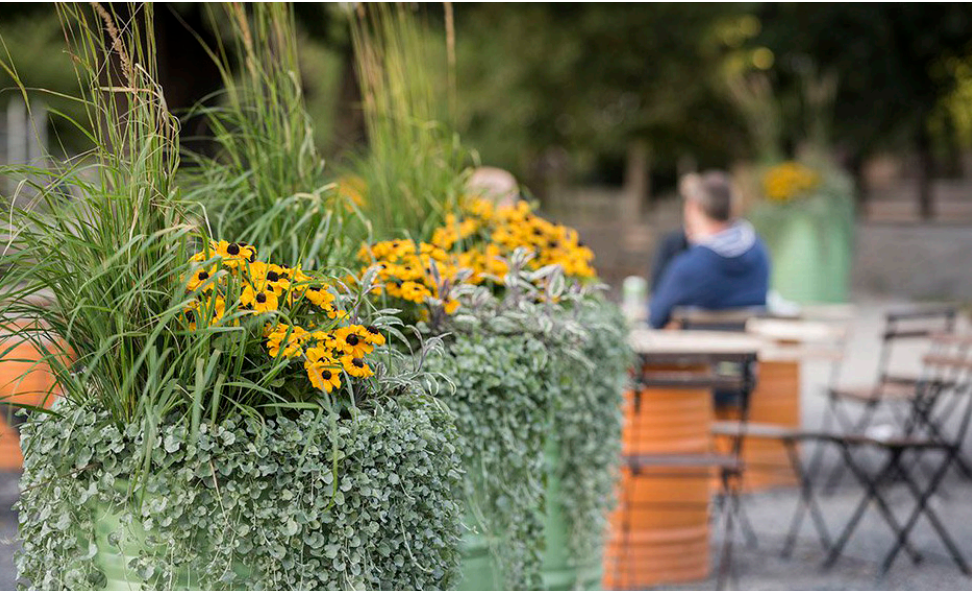
Ombyggnaden ska ske efter de krav som vi ställer på ett viktigt stadsrum idag och med målsättningen att det ska vara stadens mest attraktiva träffpunkt. Torgen och stråken kommer att byggas för människor mer än för bilar, för att skapa en attraktiv och hållbar stad. Så ser stadsutvecklingen ut i de flesta av landets städer idag. I arbetet med Hallstahammars centrum har kommunen upprättat en omfattande programhandling. Kommunen har också genomfört en invånardialog där man har skaffat sig en uppfattning om hur hallstaborna själva ser på sitt centrum.

Hallstahammars kommun gav Swecos arkitekter uppdraget att förvalta resultatet av medborgardialogen och konkretisera planprogrammet i ett gestaltungsprogram. Programmet ska ge ett helhetskoncept för utemiljön i centrum och koncentrerar sig på allmänna platser som gångstråk, torg och parker. I projektet ingår även tjänstepersoner från tekniska förvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen, med samhällsbyggnadsenheten som projektledare. Gestaltungsprogrammet lägger en grund för utformningen av de allmänna ytorna i centrum och är ett underlag för att ta fram detaljerade ritningar till framtida ombyggnationer.

Ansvarig nämnd för projektet är kommunstyrelsen och politiskt finns en styrgrupp som består av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Processen för utveckling av Hallstahammar centrum

IDÉ OCH STRATEGI

Gestaltungsförslaget utgår från dagens Hallstahammar med sitt klassiskt modernistiska centrum. I centrum finns flera starka offentliga verksamheter och målpunkter som kommer att stå över tid. Gestaltningen ska förstärka dessa genom att ge dem ett tydligare sammanhang och unika karaktärer. Genom att utgå från den befintliga miljön säkerställs platsernas tålighet och robusthet och får samtidigt en gestaltning som speglar sin samtids ideal. Gestaltungsförslagets främsta utgångspunkt är att förlänga tiden som människor uppehåller sig i centrum. Fler människor i centrum ökar känslan av trygghet, samvaro, integration och trivsel samt bidrar till ökad handel och användning av service och kultur.

De primära stråken som går igenom Hallstahammars centrum är idag framförallt långsgående och det saknas tvärgående stråk. Gestaltningen ska underlätta rörelse mellan centrumns olika delar, bidra till en logisk gaturumsstruktur och erbjuda närhet till kollektivtrafik. Idag upplevs flera gaturum som otrygga bakgator som genom ny gestaltning, ökad aktivitet och ny bebyggelse ska bidra till känslan av trygghet.

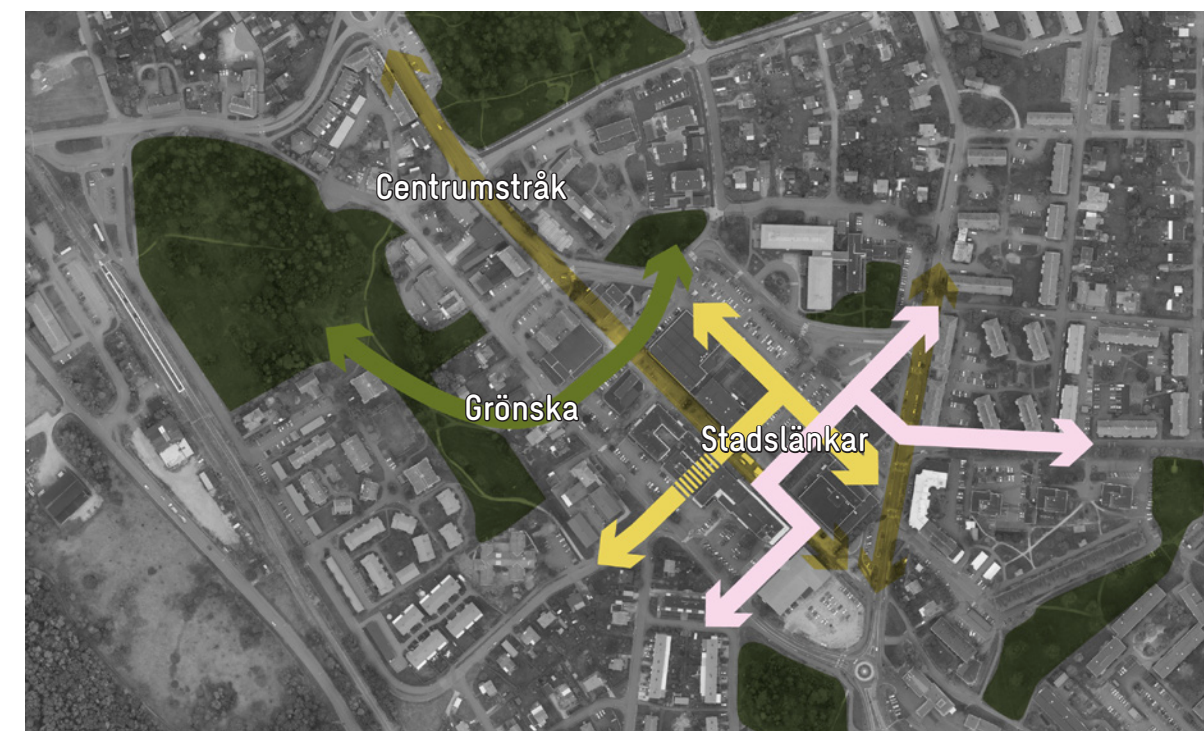
Runt centrum ligger grönområden spridda och saknar koppling mellan varandra. Utgångspunkten för gestaltungsprogrammet är att förstärka grönstrukturen i Hallstahammar och bidra till ökad trivsel i centrum. Nya eller förstärkta gröna miljöer bidrar även till ekosystemtjänster som exempelvis pollinering, dagvattenhantering och vattenrening.

Gestaltungsprogrammet koncentrerar sig på platser där det finns god koppling till olika verksamheter och målpunkter. Thore Skogmans plats, gågatan som det centrala stråket genom staden, Hammartorget samt Kulturtorget. Idag är alla ytor i centrum lika viktiga och det finns inga tydliga skillnader i material, utrustning och växtmaterial. Detta kan bidra till att centrum känns svårorienterat. Idén är att särskilja de olika platserna och ge dem unika identiteter. I Hallstahammars centrum ska alla människor trivas.

Målpunkter i Hallstahammar idag och nya planerade hållplatslägen

Övergripande idé om länkar och kopplingar

Öka finmaskigheten för gång och cykel, blanda olika trafikslag.

Nytt stråk över torget. Höga krav på stråk torget till hållplatser.

Stärka stadsstråken med sekvenser av karaktäristiska platser.

Lyfta fram kulturhistoriska värden, karaktärsbyggnad+ huvudplats= sant.

Strategierna är:

- Utöka kvalitativa och flexibla platser för avkoppling, möten och aktiviteter i utemiljön.
- Bryt upp enformigheten i centrummiljön och tillför en gestaltning som bidrar till småskalighet, variation, tillgänglighet och trygghet.
- Förtäta med ny bebyggelse på höjd och i mellanrum som bidrar till blandade boendeformer, nya verksamhetsmöjligheter och gröna värden.
- Skapa god tillgänglighet till det hållbara resandet och effektivisera utnyttjandet av parkeringsytor.
- Knyt samman centrumns olika delar med varandra, tydliggör entréer, minska barriärer och baksidor.
- Anpassa området till ett föränderligt klimat, speciellt i avseende till omhändertagandet av dagvatten
- Förändringar i centrum ska ske med hänsyn till miljöns kulturhistoriska värden.

Definiera platser med tydliga karaktärsskillnader.

Stora penseldrag-förenkla och förtydliga!

Rumsbildande grönska, vegetation i olika skikt.

Lokal hantering av dagvatten, multifunktionella ytor, infiltration i växtbäddar.

UTVECKLINGSRIKTNING

Utvecklingen fokuserar på de tre torgen och på stråken som länkar samman dessa med stadens övriga målpunkter. Platser och stadsstråk ska gestaltas så att de bidrar levande stadsrum för planerade och spontana möten. Gestaltningen ska underlätta och upmuntra nyttjandet av hållbara transportmedel såsom gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik.

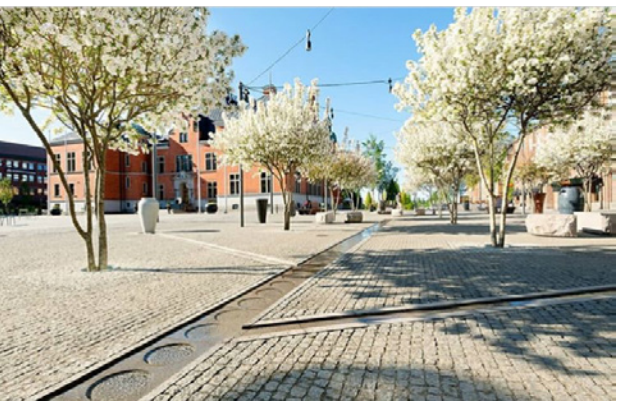
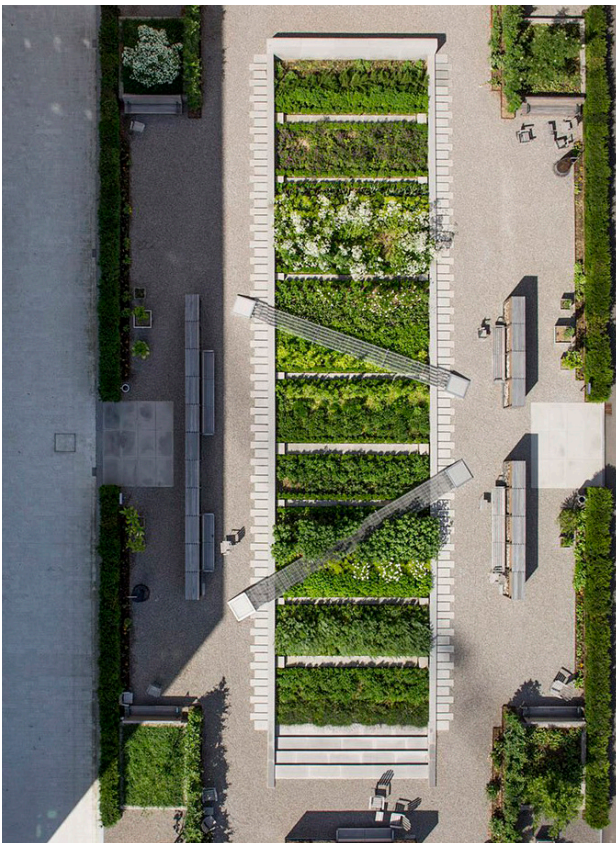
Thore Skog-
mans plats

Kulturtorget

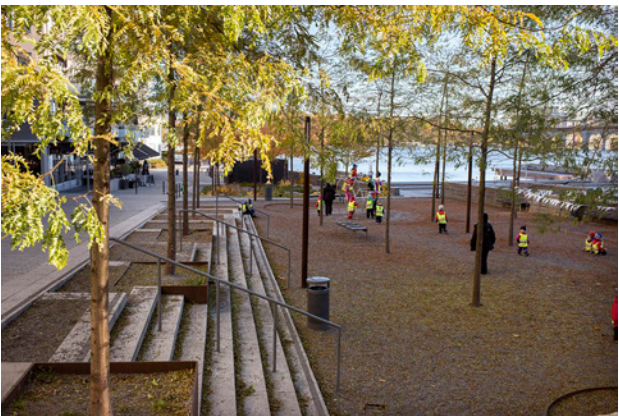
Hammartorget

INSPIRATION

GÅ OCH CYKLA

VARDAGSRUM

UMGÅS

VATTEN

EFFEKTBELYSNING

LEKA OCH HÄNGA

VILA

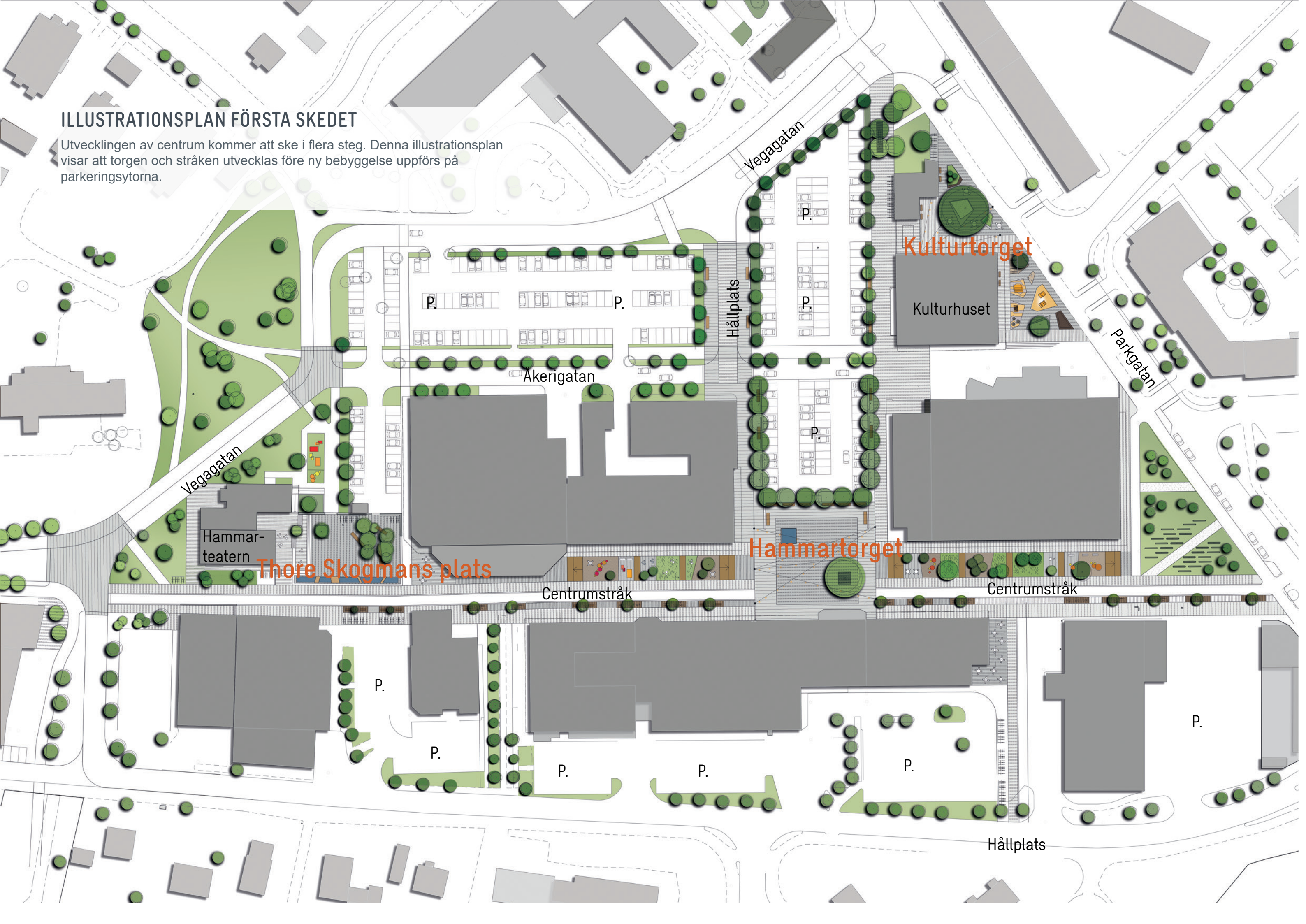
ILLUSTRATIONSPLAN

Utvecklingen av centrum kommer att ske i flera steg. Denna illustrationsplan visar centrums hela utveckling med publika platser, torg, stråk, gator samt ny bebyggelse.

ILLUSTRATIONSPLAN FÖRSTA SKEDET

Utvecklingen av centrum kommer att ske i flera steg. Denna illustrationsplan visar att torgen och stråken utvecklas före ny bebyggelse uppförs på parkeringsytorna.

STADSSTRÅK

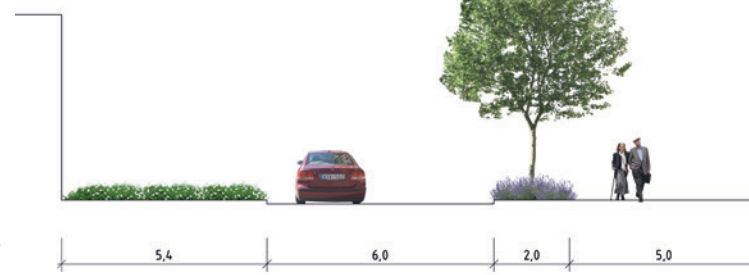
LÄNKAR

RYTM OCH SEKvens

LOGIK OCH LOCKELSE

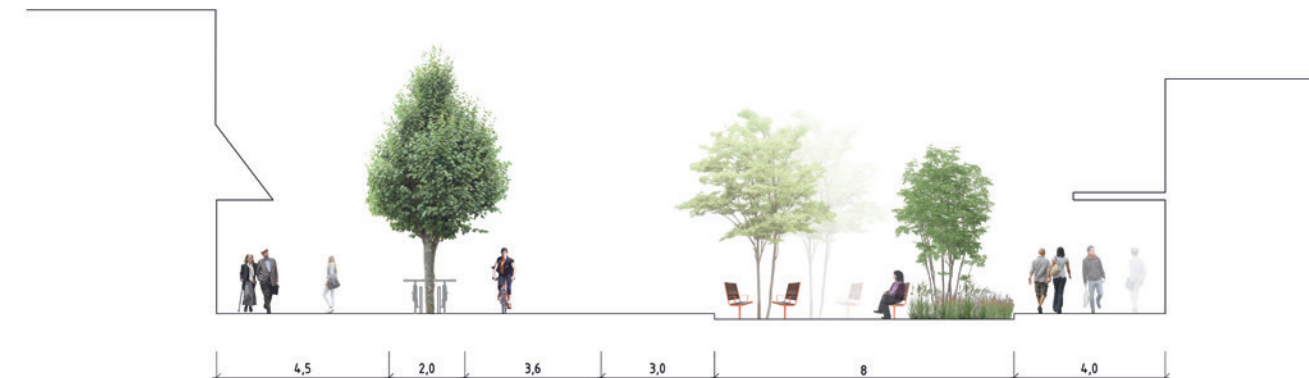
RÖRELSE RUM OCH PLATS

KITT

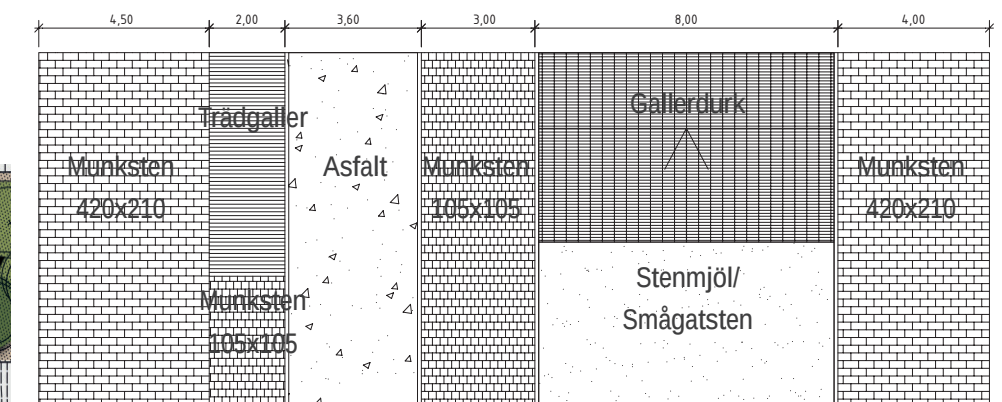
Sektion A- A

Snittet visar den nya utformningen av Åkerigatan, där plats för cykel, trädplantering och gröna ytor skapas, vid sidan av bilgatan och lastzoner. Den nya gestaltningen ger gatan trygghet och stadskaraktär.

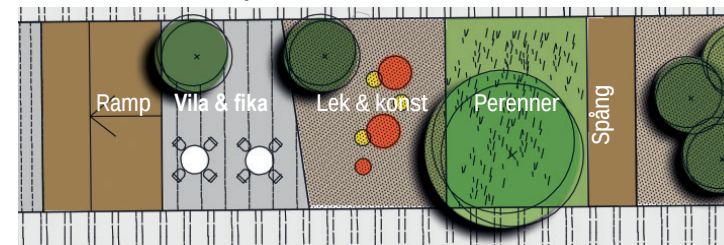

Sektion B- B och planutsnitt- markmaterial

Sektionen visar ett snitt av stadsstråket, där gångbanor, cykelbana och de markerade nedsänkta platserna skapar ett trevligt gaturum i centrum. Planen nedan visar markmaterial på stadsstråket.

Planutsnitt av nedsänkt yta

Utformning

Förslaget fokuserar främst på det centrala stråket som går genom centrum men materialvalen återfinns på omkringliggande stråk. Stadsstråket ska rymma många olika funktioner och uttryck. Separat gångbana och cykelbana ryms tillsammans med stråk längs fasader och platser för grönska, möte och aktivitet.

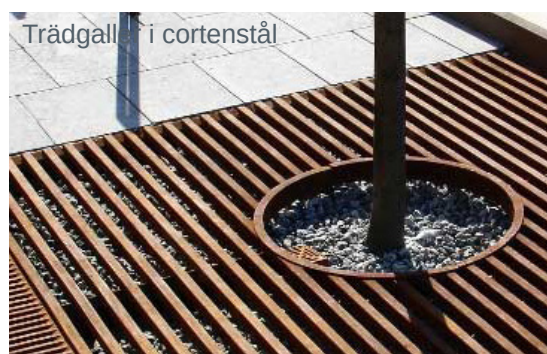
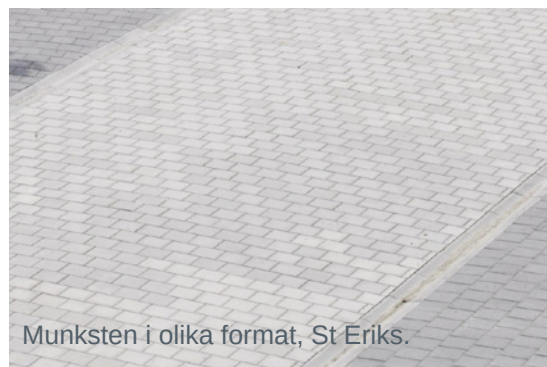
Stadsstråket blir ett stråk som både tar dig genom centrum men också att gå till och träffas på. Stråket kopplar samman de större platserna och torgen i staden samt tvärgående passager som når målpunkter som busshållplatsnoder för regionbussar och lokalbussar.

De nya långa händelserika platserna längs stråket återfinns på båda sidor om Hammartorget. Platserna är nedsänkta i gatan ungefär 15 cm med ramp ner från vardera håll. De nedsänkta platserna ramar in av ett kantstöd i cortenstål med en visning på 40 mm ovan gatunivå. Stålet har öppningar för dagvatten att rinna ner i den nedsänkta ytan. Golvet i ytan består av fält med stenmjöl, smågatsten och perenner som möjliggör infiltration. Över ytan går flera spänger som kopplar gångstråken och entréerna i byggnaderna på vardera sida. De nedsänkta ytorna har en tydlig

form samtidigt som de är flexibla genom att de kan fyllas med olika innehåll. Ytorna har mycket grönska med träd, perenner och gräs och bland det gröna finns viloplatser med stolar och bänkar för att sitta ner. Här kan caféer och restauranger flytta ut sin verksamhet under sommarhalvåret. Det finns konst att titta på och skulpturer att leka på. Se sektionen och planutsnittet ovan där den gröna oasen skapar en lugn plats i gaturummet.

Material

Generösa gåtytor närmast fasaderna varierar mellan 4-4,5m. De beläggas med en slitstark slät fasad betongplatta i halvförband. De befintliga hamlade lindarna får nya rektangulära trädgaller i cortenstål som utgör en varm kontrast till de gråa betongplattorna. Mellan gallren läggs en betongplatta i mindre storlek. I trädstråket ges plats för möbler med bänkar, cykelställ och belysningsarmaturer. Cykelbanan är liksom befintligt utseende i asfalt och får en tydlig avgränsning mot omkringliggande ytor med ett försänkt kantstöd i granit på båda sidor. På gångbanan har betongplattan i mindre format likt den i trädraden. Spängerna består av gallerdurk i cortenstål. För de tillgängliga ytorna viks spängerna ned mot den nedsänkta ytan och fungerar som ramp.

Parkering

GC-väg

Buss hlp

Stråk

Entré

Stråk mot bussnod

Stråk

Hammartorget

Leka

Grönska

Hänga

Träffas

Vila

Grönska

Spång

Leka

Ramp

Cykla

Cykla

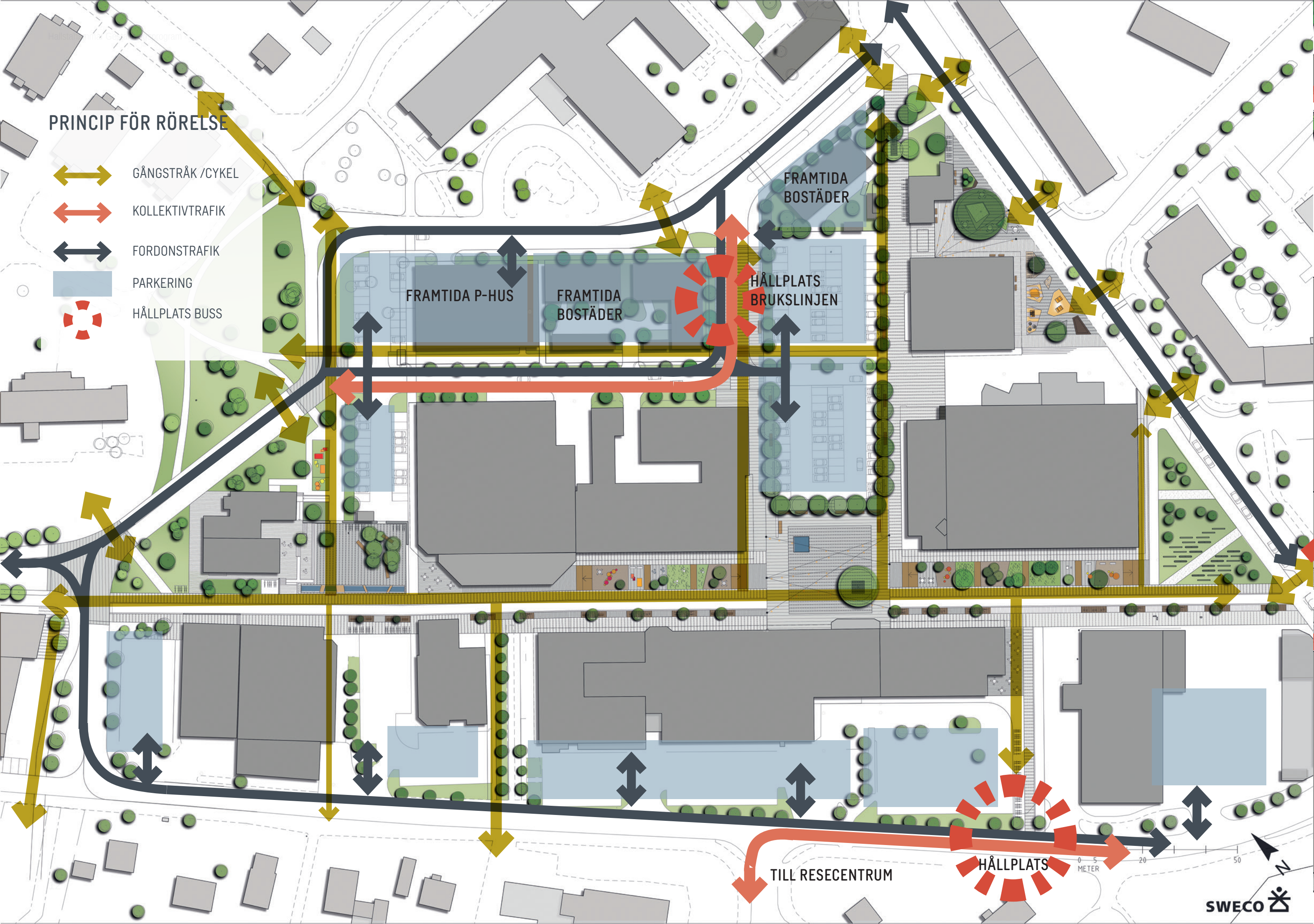
Möblering och cykelp.

Cykelparkering
Öteservering

Stråk mot bussnod

PRINCIP FÖR RÖRELSE

- GÅNGSTRÅK /CYKEL
- KOLLEKTIVTRAFIK
- FORDONSTRAFIK
- PARKERING
- HÅLLPLATS BUSS

0 5 20 50
METER

PRINCIP FÖR TILLGÄNGLIGHET

Tillgängligheten i centrum säkerställs i första hand av naturliga ledstråk som husfasader. Vid behov kan otydliga platser kompletteras med led- och varningsytor i betong eller stål. De mest trygga stråken, fria från hinder, går längs fasaderna och i kanterna av torgen. Tvärgående rörelse genom de nedsänkta ytorna tillgodoses genom spänger med avåkningsskydd som fungerar som ledstråk.

Inom centrum rör sig både cykel- och gångtrafik i olika tempon. Med väl tilltagna stråk och tydliga skillnader i material finns såväl rörelsemån som god uppsikt och därmed mycket liten risk för konflikter mellan de olika trafikslagen.

NATURLIGT LEDSTRÅK LÄNGS FASAD

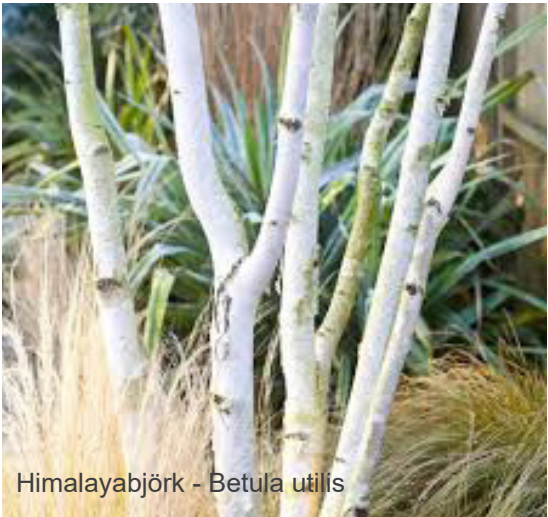
THORE SKOGMANS PLATS

LUGN MÖTESPLATS
SMÅSKALIG PARKTORG
PARKRUMMET ÖVERORDNAT,
GENOMKORSAS AV
RÖRELSESTRÅK

Sektion C-C
Snittet visar den nya utformningen på Thore Skogmans plats med öppen torgyta och ombonat rum under i trädungen med sittplatser för paus och spontana möten. Framför teaterna finns plats för kulturevent att flytta utomhus.

Himalayabjörk - Betula utilis

Parco - Nola

Glaskörsbär - Prunus serrula

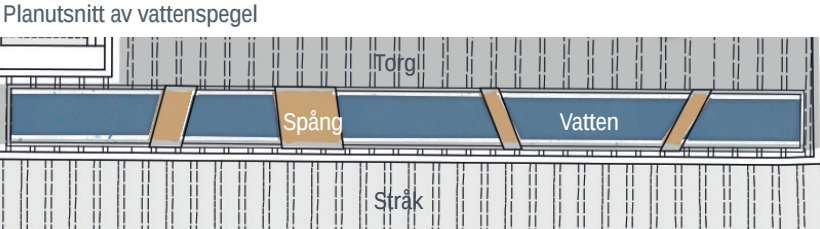

Naturstenshäll, diabas

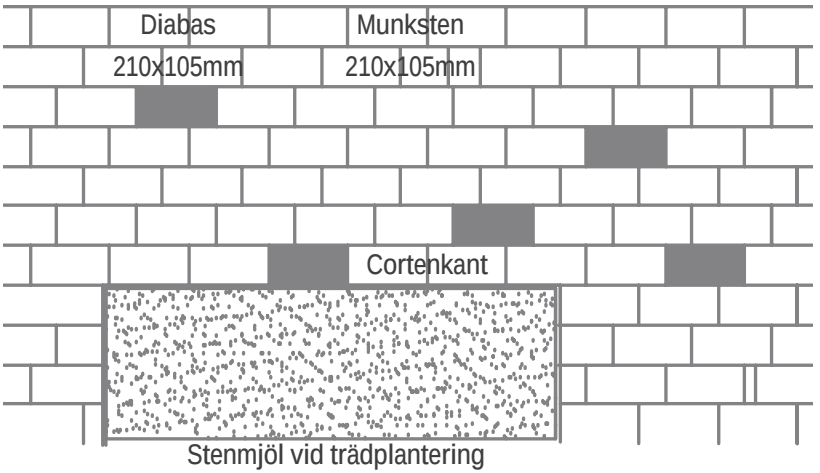
Thore Skogmans plats ligger i centrums nordöstra del framför Hammarteatern och ICA Matkassen. Kulturaktiviteten på teatern samt ICA som stark målpunkt i staden ger goda förutsättningar för platsen att bli en social nod. En plats där människor rör sig, träffas och uppehåller sig.

Utformning

Gestaltningen av platsen inspireras av Hammarteaterns modernistiska eleganta uttryck. Platsens formspråk renodlas och förhåller sig vinkelrätt mot den angränsande gågatan och de omkringliggande byggnaderna. Den befintliga granittrappan till teatern behålls men utökas något för att ge plats åt en möblerad terrass. Tillgängligheten till teaterns entré underlättas genom en ramp. På platsen finns ett långsträckt stilla vatten som för tankarna till Hallstahammars många kanaler. Som ett lekfullt inslag anläggs spänger över vattnet som möjliggör passage. På platsens östra del uppförs en trädplantering med sittplatser som ger välbehövlig skugga under sommarhalvåret och tillför rumslighet och en lugn träffpunkt.

Planutsnitt Thore Skogmans plats- markmaterial

Hammarteatern

Entré

Sittrappor

Torg

Träffas

Cykelp.

Dunge

Sitta

Parkering

GC-stråk

Lek

Ramp

Stråk

ICA

Uteservering

Gå
Cykla

Vattenspegel kanal spänger

Gå
Cykla

Cykelparkering

Parkering

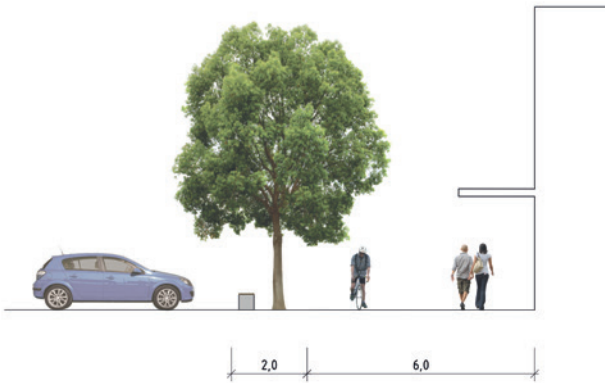
Grön kit

GC-stråk

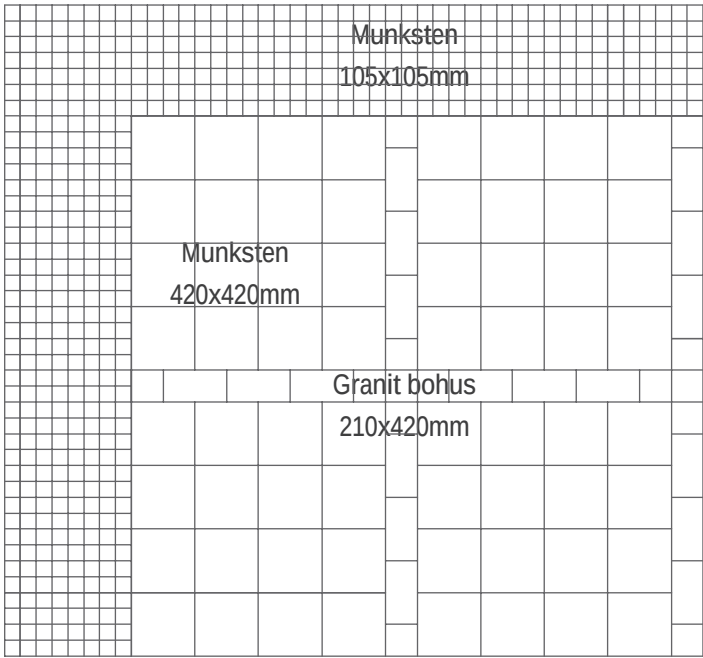
HAMMARTORGET

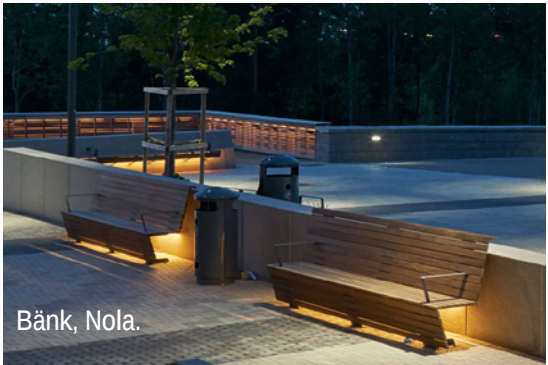
FESTPLATS - VARDAGSPLATS
FLEXIBELT GOLV
INBJUDANDE KANTZONER, RAMEN
HÄR DUKAS DET UPP TILL FEST
TORGET!

Sektion D-D
Breda och tydliga tvärgående stråk där cyklist och fotgängare delar på ytan.

Planutsnitt Hammartorget- markmaterial

Hammartorget är mittpunkten i centrum och har en självklar plats i Hallstas identitet. Torget har idag en klassisk utformning med öppen yta inramat av murar och planteringar. Platsen är välfungerande men i behov av en upprustning.

Utformning
Utgångspunkten för gestaltningen av Hammartorget är att det ska fungera lika bra till vardag som till fest. Det ska kunna rymma torghandel men även vara tillräckligt flexibelt för större evenemang och samlingar. Formspråket är enkelt, torget består av ett större sammanhängande golv i natursten och betong inramat av en klammer med sitthörnor varifrån man kan spana på folklivet. På torget uppförs ett lekfullt vattenspel och effektfull belysning i form av linspända ljuspunkter som lyser upp likt en stjärnhimmel under dygnets mörka timmar. I torgets utkant planteras ett större träd som ger identitet till platsen och kan fungera som ett landmärke i staden. Parkeringen som angränsar till torget i öster kan vid behov stängas av och användas som evenemangsyta.

Gårdsgata

Brukslinjen

Parkering

Entré

Matpiraten

Parkering
Evenemangsplats

Sitthörnor

Sitthörnor

Vattenkonst

Torg

Effektbelysning

Vårdträd

Lek, Dagvatten, Möblering

Lek, Dagvatten, Möblering

KULTURTORGET

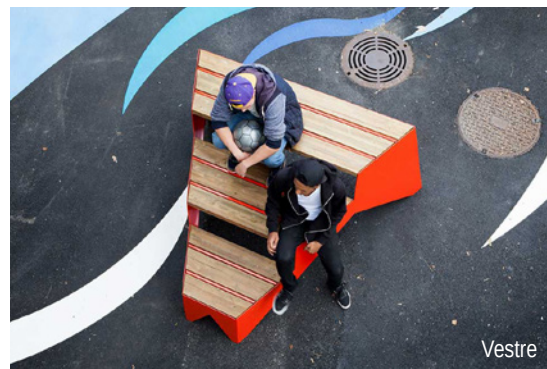
HÄNGAPLATSER ÖAR

MÅNGA SMÅ RUM

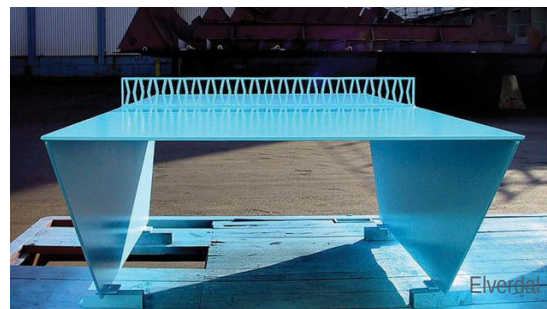
LAB, KREATIVITET, INNE FLYTTAR UT

FLOCKNINGSPUNKTER OCH TRYGGA STRÅK

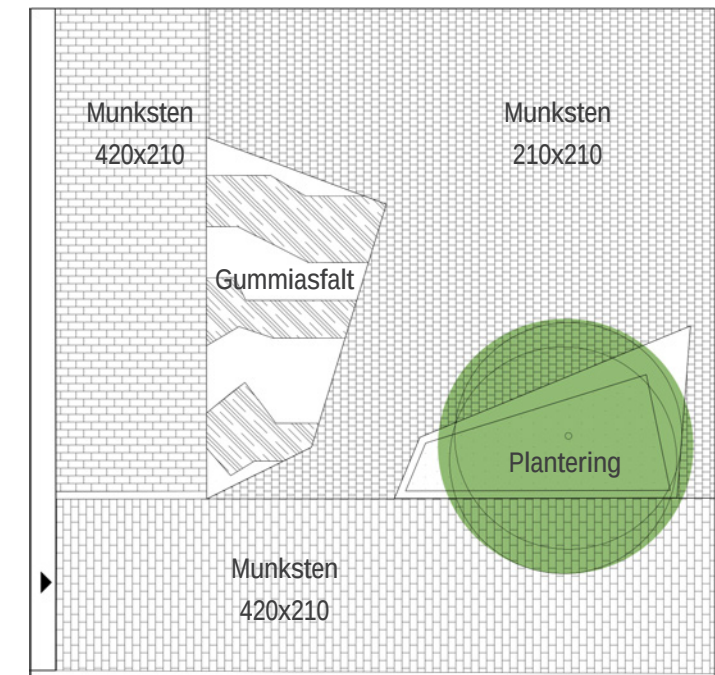
ARENA OCH DYNAMISKT

Vestre

Elverdal

Planutsnitt Kulturtorget- markmaterial

Kulturtorget ligger vid stadens kulturhus som inhyser flera uppskattade verksamheter så som bibliotek, museum och fritidsgård.

Utformning

Gestaltningssidén för Kulturtorget är att inomhusmiljön flyttar ut på torget och blir ett vardagsrum för Hallstaborna. Platsen får öar som rymmer olika aktiviteter såsom pingis, parkour, utegym, en scen och sittgradänger att hänga på. Torgets utformning är flexibel och innehållet i öarna kan förändras över tiden, i takt med verksamheterna i Kulturhuset. Platsens befintliga upphöjda planteringsytor tas bort för att skapa god sikt genom torget. Platsen genomkorsas av väl belyst stråk och effektfull belysning ger karaktär till platsen.

Parkering

Stråk

Kulturhuset

Effektbelysning

Bänkar

Hängaplatser
Aktivitet

Stråk

Bänkar Cykelp.

Aktivitet

Hängaplatser

Parkgatan

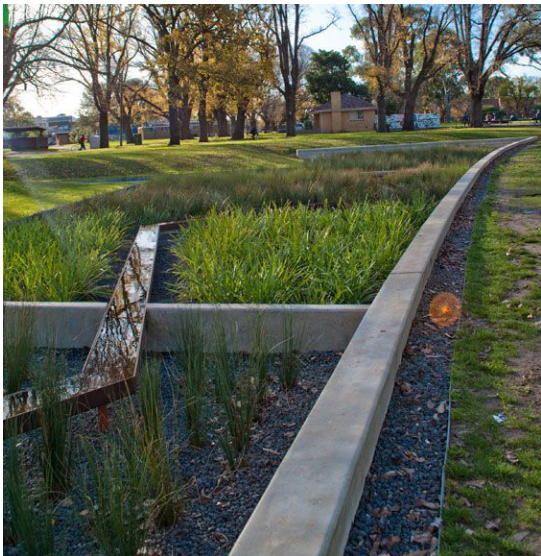
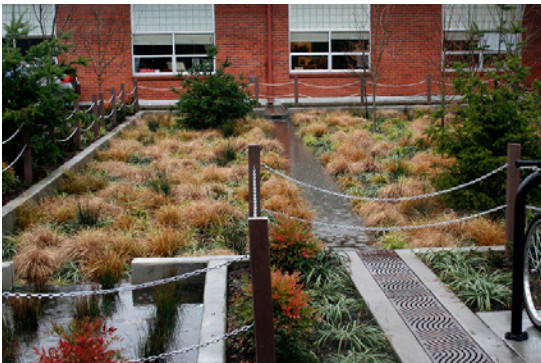
Cykelparkering

Cykelp.

DAGVATTEN

I syfte att ta hänsyn till framtida klimatförändringar och ökad nederbördsintensitet finns flera dagvattenlösningar inarbetade i gestaltningsförslaget. Detta för att uppnå en förbättrad säkerhet mot översvämning och att reducera utsläppen av dagvattenföroreningar till grundvatten samt närliggande vattendrag. De föreslagna lösningarna i gestaltningsförslaget kan fördröja upp till 576 m³.

Dagvatten som gestaltning- inspiration

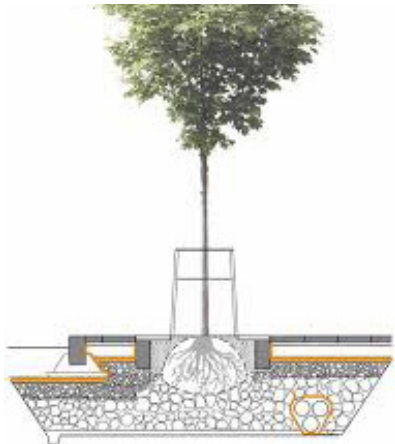

1. NEDSÄNKTA VÄXTBÄDDAR

Nedsänkta växtbäddar är planteringsytor som kan fördröja och rena dagvatten. Nedsänkningen skapar en fördröjningsvolym. Reningen uppstår när dagvattnet passerar växtbäddens filtrerande material. Växtligheten bidrar både till rening och till att upprätthålla infiltrationskapaciteten. Exempel på lämpligt växtmaterial är starr, gräsarter och örter som trivs i fuktängar. Det är också möjligt att plantera träd i nedsänkta växtbäddar. Växtbäddarna kan användas i många olika miljöer, exempelvis på bostadsgårdar och i anslutning till vägar och parkeringsytor. Nedsänkta växtbäddar kan utformas på många olika sätt. Dagvatten kan ledas till bädden genom ytavrinning, via sandfång eller olika brunnstyper. Det går att hitta lösningar som passar platser av olika karaktär.

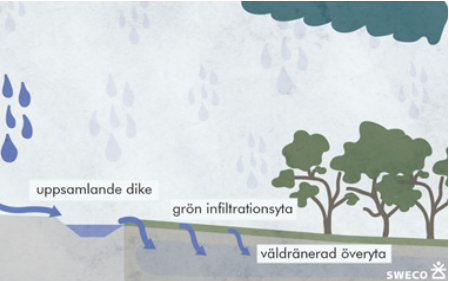

Anläggningstyp	Yta m2	Fördröjningsvolym, m3
Skelettjord	720	85
Krossmagasin (djup 1 m)	970	290
Nedsänkt yta (0,1 m)	640	64
Nedsänkt yta (0,5 m)	270	137
Totalt	2600	576

2. SKELETTJORD

Skelettjord är en teknik som utvecklats för att skapa goda betingelser för träd som planteras i en hårdgjord stadsmiljö. Men en skelettjord kan också fungera som ett underjordiskt magasin för dagvatten och bidra med fördröjning och rening. Reningen uppstår när dagvattnet filtrerar genom de olika lagren i skelettjorden, genom att partiklar sedimenterar på skelettjordens botten och genom trädens upptag av vatten och näringsämnen. Om vatten kan perkolera vidare till mark under skelettjorden bidrar det till ytterligare fastläggning av lösta föroreningar. Skelettjordar kan användas på kvartersmark, exempelvis för att ta hand om dagvatten från tak, gårdar, gångvägar eller parkeringsytor.

3. MULTIFUNKTIONELLA YTOR

Grönytor kan användas för att fördröja, rena och avleda dagvatten. Bäst är omdagvatten kan ledas till grönytan, en gräsmatta eller annan naturmark. Både växtlighet och mark bidrar till flödesutjämning, rening och avledning. Tekniken är enkel, billig och driftstabil. Den kan användas för att på plats ta hand om dagvatten från vägar, gator, parkeringsplatser, tak och bostadsgårdar med hårdgjord yta. Grönytor avsedda för infiltration kan utformas på flera olika sätt: med en välldränerad överyta, som en skålformad gräsyta, eller som en vanlig gräsyta utan skålning.

Tillämpade dagvattenlösningar

